

עניינים נחוצים

ממורנו הגר"י טשזנר שליט"א

גילוח הזקן ופאות הראש

אך אין להזיז ולהניע את החלק הסמוך לבשר, כי זה עלול לחתוך את השערות כמו תער (שו"ע שם ס"י בהגה).

ח) וכן מותר להוריד את הזקן ע"י משחה, שאף שעל ידי זה מוריד את כל השער (והרי זו השחתה) אבל אין זו דרך גילוח. אכן כשמוריד את המשחה מעל פניו, אין לגרדה בסכין או בדבר חד, אפילו הוא עשוי מעץ או מפלסטיק, כיון שבאופן זה הוא עלול לחתוך את שארית השער ויש בזה משום גילוח בסכין (שם בפ"ת סק"ה), אלא יוריד את המשחה ע"י דבר קהה (פירוש, דבר שאינו חד) כמו גב של סכין (אפילו של מתכת, אם אינו חד), או מקל עץ של ארטיק וכדו'.

ט) בדורות האחרונים, המציאו מכונת גילוח. והנה מכונות הגילוח הראשונות היו פשוטות, ומ"מ נחלקו גדולי ישראל האם הם בכלל תער או לא. אולם במשך השנים השתכללו המכונות האלו בהרבה, וכיום כל גדולי הפוסקים אוסרים את מכונת הגילוח משום תער.

י) והובא בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל: אסור להשתמש במכונת גילוח, אא"כ יורגש לאחר הגילוח שאינו חלק. וכל עוד שלא בטוח שאחרי השימוש תהא מורגשת כל שיערה ושערה נלכד באיסור תורה ממש, ולכן למעשה אסור (ע' שו"ת ישא יוסף ח"ב עמ' ע"ג).

יא) יש הסומכים על שמועה ששמעו, שאם מורידים חלק מסוים ממכונת הגילוח, מותר להשתמש בה. אבל אין זה נכון, כי אף שיתכן שבמכונות הישנות הדבר היה נכון, אבל במכונות המשוכללות כיום, גם אחר שמורידים אסור להשתמש בהם.

יב) מי שרוצה לגלח עם מכונת גילוח, מותר רק עם מכונה שיש עליו הכשר מבית דין מפורסם ומוסמך. ובעצם אין שום מכונת גילוח עם הכשר (כיום שכולם פסולים וכנ"ל) רק ניתן להשתמש במכונת תספורת על הצד הנח, כיון שאינה מסירה את השערות לגמרי. אך לא כל מכונת תספורת כשרה לגילוח, והמכונות עם הכשר, הם סוגים שהרבנים בדקו ואישרו שניתן לגלח עמם.

פאות הראש

יג) כתוב בתורה הקדושה: "לא תקפפו פאת ראשכם" (ויקרא י"ט כ"ז), כלומר: אין אתה רשאי לספר הפאות של ראשך. פאות הראש חמורים יותר מפאות הזקן, כי הזקן אסור רק אם מסיר השערות לגמרי, אבל פאות הראש צריך להשאיר לכה"פ מעט מאורך השערות, כמו 4-5 מילימטר (כדלהלן סעיף י"ט).

(המשך בעמוד 8)

גילוח פאות הזקן

א) אסור להעביר שערות פאת הזקן, בתער, שנאמר (ויקרא י"ט כ"ז) "וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פְּאֵת זְקֻנְךָ". הרי שאסרה תורה להוריד השער ע"י דבר שהוא משחית, וזהו תער. וכן אסור לגלח בכל אופן שמגלח עד עיקרי השערות כעין תער, ואפילו ע"י כלי מפלסטיק וכדו' (ע"פ שו"ע יו"ד סימן קפ"א ס"י).

ב) המעביר זקנו בתער עובר בחמשה לאוין, כיון שיש חמש פאות לזקן [חוץ משתי פאות הראש], ועובר על השחתת כל פאה ופאה בנפרד. והמתגלח ע"י אחר, שניהם - המגלח והמתגלח - עוברים בחמשה לאוין אלו.

ג) בכל פעם שמגלח, עובר בחמשה לאוין כנ"ל. ואם מגלח את עצמו, עובר בין בלאוין של המגלח, ובין בלאוין של המתגלח, [כיון שכעת הוא גם מגלח וגם מתגלח] דהיינו סה"כ עשר לאוין בכל פעם שמגלח.

ד) המגלח זקנו בתער, מבחינה מסוימת הרי זה מהעבירות החמורות ביותר שבתורה, כי המגלח עצמו כל יום, א"כ במשך שנה מתגלח למעלה ממתאים וחמשים פעמים [בלי שבתות וימים טובים, ושאר הימים שאין מתגלחים בהם כמו ימי ספירה ובין המצרים], ועובר בלאו על כל שתי שערות שמגלח, ולכל שערות פאות זקנו יוצא בסה"כ סכום עצום של עבירות. ומכל לאו הוא בורא מלאך משחית ומחבל, וכל אחד ואחד מעורר עליו דין, במחלות ויסורי הגוף או שאר מיני צרות בעוה"ז ר"ל, לבד עונשו השמור לעתיד בגיהנום עבור כל לאו ולא שיעבר בעוה"ז.

ה) והנה מצד הדין מותר לגלח הזקן בתער שלא במקום פאות הזקן, אלא כיון שיש הרבה דעות היכן מקום פאות אלו, כתב בשו"ע (יו"ד סי' קפ"א סי"א), שירא שמים יצא את כולם ולא יעביר תער על כל זקנו כלל ואפילו תחת הגרון. אך ישנם אנשים שאינם נוהרים בזה, שיש להם זקן, ונותנים לספר לעשות להם פס תחת הגרון עם סכין, ועוברים בזה על דעת השו"ע.

ו) טעם נוסף הביא הט"ז שם משום שמושך אליו את העור של הפאה הקרוב למקום הגילוח. עוד כתב הט"ז שם, שבכלל זה הוא גם השפה העליונה (השפם) שאין לגלחה בתער.

ז) אולם מותר לחתוך את הזקן במספרים אפילו סמוך מאוד לבשר, מכיון שנשארים מעט מהשערות, דאין זו השחתה. ומ"מ יש להזהר להזיז ולחתוך רק עם החלק העליון של המספרים, דאז ודאי נשאר משהו מהשערות עצמן,

דברים יסודיים ברורים ובהירים, המאירים את העיניים ומעוררים את הלכבות ממורנו ורבונו הגאון הצדיק רבי שמשון דוד פינקוס זצוק"ל רב ומנהיג קהילתנו הקדושה

הגילוי של רשב"י לדורינו

כתיבת האידרא קודם ההיתר לכתוב דברים שבעל פה

אני רוצה לשאול קושיא ב'לומדע'ס, ומזה לבוא אח"כ אל הנושא שאני רוצה לדבר עליו. בתחילת ה'אדרא' כתוב שרשב"י התחיל לגלות את הסתרי תורה ואמר שר' אבא יכתוב את הדברי תורה שאומר, ונתן לו מינוי לזה. ולכאורה איזה היתר יש לו לכתוב את הדברי תורה, הרי דברים שבעל פה אי אתה רשאי לכותבן, וזה היה כמה מאות שנים לפני שרבינו הקדוש התיר לכתוב את התורה שבעל פה משום "עת לעשות לה' הפרו תורתך" (תהלים קי"ט קכ"ו), ואם כן מהו ההיתר לכתוב? וא"א לומר שהיה בגדר "מגילת סתרים" לכתוב לזכרון שלא יאבד ואין זה ממש גדר של כתיבה, שהרי רשב"י אמר 'כתוב!' ולכאורה, נראה שיש כאן 'חלות דין כתיבה', והכוונה במה שאמר שר' אבא יכתוב שהוא דוקא יכתוב ולא אחר, ומה שיכתב יהיה אפשר לקרוא אותו מהכתב.

ובאמת כמה מספרי הקבלה של חז"ל נכתבו עוד לפני המשנה, ל"ספרא דצניעותא" יש ביאור הגר"א, ויש שם הקדמה נוראה מהגר"ח מוולוז'ין שראוי לכל בן תורה לדעת אותה, שם ר' חיים מוולוז'ין מגלה קצת מהגדלות הנוראה של רבו הגר"א, ושם כותב שהספרא דצניעותא הוא ה"משנה" של הזוהר, הפירוש של השם "ספרא דצניעותא" הוא הספר הצנוע, המוסתר. בתחילת הספר כתוב: "ספרא דצניעותא ספרא דשקיל במתקלא", הרי שזה נקרא "ספר", ולכאורה זה נקרא ספר וודאי שהוא ניתן לכתובה שאחרת מה שייך לקרוא לזה ספר, מלבד זה יש את "ספר יצירה", "ספר הבהיר", ואמנם שם אפשר לטעון מי קרא לזה "ספר", אבל כאן במפורש בתוך הספר עצמו כתוב שזה נקרא ספר, ומי התיר לכתוב תורה שבעל פה לפני שבא רבינו הקדוש ודרש את ההלכה של הפרו תורתך עת לעשות לה'.

סתרי תורה נשארים בעל פה גם אחרי שנכתבו

נראה שהפשט בדברים הוא כך, מהות האיסור של דברים שבעל פה שאי אפשר לכותבן ודברים שבכתב אי אפשר לאומן בעל פה שמעתי בשם הגרי"ז ביאור בזה, ואחר כך מצאתי חז"ל מפורש על זה (ונראה שיש בזה מחלוקת במדרשים) שהאיסור הזה הוא הלכה בדברי תורה שצריך לאומרם כנתינתן, כ"יום אשר דיבר ה' בחורב", וכמו ההלכה שבעל קרי אסור בד"ת שהלימוד צריך להיות באימה וביראה ברתת ובזיע בגלל שכך היתה נתינתה באימה וביראה ברתת ובזיע, יש הלכה ללמוד תורה כצורתה, ולכן מה שניתן בכתב צריך שיהיה בכתב ומה שבעל פה בעל פה, מורי ורבי הגאון ר' אריה לייב מאלין זצ"ל ביאר שזה גם הדין שצריך שרטוט, ומזה גם בא הדין שאין כותבים תורה מגילות מגילות, יש כמה הלכות בגלל הדין הזה שהתורה צריכה להיות כנתינתה, ולולי ההיתר של רבי יש איסור לכתוב דברים שבעל פה.

ונראה, שכל הספרים האלו של קבלה לא שייך בהם את האיסור, שהרי גם אחרי שנכתבו צריך שהלימוד יהיה "מפי סופרים ולא מפי ספרים", כיון שאין שום אפשרות ללמוד מהספר רק איש מפי איש להבין מה שכתוב בספר, אם כן גם אחרי הכתיבה זה עדיין נשאר בעל פה, "כתיבה" הפירוש הוא

מהו יום שמחתו של רשב"י?

ראשית נקדים קצת מהו הענין של ל"ג בעומר.

מקובל בכלל ישראל של"ג בעומר הוא יום פטירת רשב"י, ולכאורה זה לא מדויק כל כך. כתוב שזה "יום שמחתו" - היום שנשמך בו, שזה היה היום שסמך רבי עקיבא את חמשת תלמידיו ובהם רשב"י. בטור כתוב שבל"ג בעומר פסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות, ולכן מקובל לומר שזה יום פטירת רשב"י. ומפורש בזוהר הקדוש שיום פטירת רשב"י היה מתוך גילוי עצום של דברי תורה.

ידוע שהזוהר הקדוש בנוי ומחובר מכמה וכמה ספרים, יש זוהר על חומש, ויש את הרעיא מהימנא שהוא כמו 'ספר המצוות' של הזוהר, ויש את החלק שנקרא סתרי תורה, ויש שני ספרים יסודיים מאוד, אחד נקרא אדרא רבא והשני אדרא זוטא, שרשב"י אסף את התלמידים וגילה להם סתרי תורה שעליהם מבוססת כל חכמת הקבלה שיש לנו, ועליהם בעיקר בנויים כתבי האר"י ז"ל שיש בידינו. הפעם הראשונה היא האדרא רבא שנמצאת בפרשת נשא, שאז אמר רשב"י לתלמידיו שכל אחד יגיד יחד דברי תורה, והפעם השניה האדרא זוטא בפרשת האזינו אמר רשב"י לבד, שנקרא האדרא זוטא, ושם גילה להם דברי תורה שהם ממש יסודות של כל חכמת הקבלה, ומתוך המתיקות של הדברי תורה הסתלק.

ומבואר שם שכשאמר את הפסוק "כִּי שָׁם צָנָה ה' אֶת הַבְּרָכָה תִּיָּים עַד הָעוֹלָם" (תהלים קל"ג ג'), ובאמצע שאמר את המילה 'חיים' לא הספיק לגמור ונשתתק, אמר רבי אבא הייתי כותב וחשבתי להמשיך לכתוב ובוצינא קדישא (- רשב"י) נשתתק ולא יכלתי להרים הראש לדעת אם נסתלק או לא, ולא היינו יודעים אם נפטר או לא מחמת עוצמת האש שהיתה שם, עד ששקעה האש ואז ראו שנפטר. ואם יום פטירתו הוא בל"ג בעומר, השמחה היא במה שגילה את הסתרי תורה שהם היסוד לחכמת הקבלה, ושבדברי התורה האלו נצא מהגלות, על זה יש שמחה מיוחדת.

השמחה הזו של ל"ג בעומר היא דבר פלא והפלא, שאין לנו דוגמא כזו בשום מקום, דבר שלא מוזכר בחז"ל, חז"ל והקדמונים לא קבעו את זה ליום שמחה כמו שקבעו את חנוכה ופורים, וכביכול שאנחנו מצידנו, עם ישראל בעצמו קבע את זה ליום טוב, ליום שמחה. בשולחן ערוך לא נזכר רק הדין שלא אומרים תחנון בגלל שפסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות, אמנם בכתבי האר"י ז"ל מבואר שהוא יום שמחה של רשב"י.

ומובא מעשה נורא בכתבי האר"י ז"ל שכל דבריו הם תורת אמת, שהיה אחד מהצדיקים ושמו רבי אברהם הלוי (שהאר"י ז"ל אמר עליו שהוא ניצוץ מנשמת ירמיהו הנביא), והיה בוכה תמיד על החורבן, והיה אומר בכל יום נחם בבונה ירושלים, ובל"ג בעומר החזיק במנהגו, והיה שליח ציבור, ובכה הרבה על החורבן ואמר נחם כמנהגו, ורשב"י התגלה לאר"י ז"ל ואמר לו, למה בוכה אברהם הזה ביום שמחתי, יקבל תנחומים! וכך הוה שלאחר זמן קצר נפטר אחד מבניו.

1. נמסר בל"ג בעומר תשנ"ט, ולא נתפרסמו בכתביו שיצאו לאור, נכתב ונערך ע"י הרב פנחס שורץ שליט"א. יה"ר שזכות רבונו זצוק"ל תעמוד לו ולביתו להתברך בכל מילי דמיטב ברו"ג ויזכו לרוות נחת מכל יוצ"ח, אכ"ר.

והדפיס את הזוהר, והיו עליו טענות עצומות איך עשה דבר כזה, עד שהארי"ז אמר שהוא עשה דבר גדול והצדיק אותו.

למה לראשונים לא היה את הזוהר

רואים כאן, שההשגחה העליונה לא חפצה שזה יהיה אצל קדמונים רק אצלנו, איך מבינים, למה לרמב"ם ולרש"י לא היה את הזוהר. אני רוצה לומר השערה שלי, ונגיע מזה למה שנוגע לנו, אספר מעשה שהיה, היה אדם חולה לב ונתנו לו בבית מרקחת תרופות מסוימות, כשיצא פגש קרוב משפחה שלו שהיה גם כן חולה לב והבין בזה, ושאל אותו איזה תרופות נתנו לך, והראה לו, והוא הזדעזע ואמר לו זה יכול להרוג אותך, זה תרופה מסוימת לבעלי לב חלש וזה מחזק את הלב, והתברר שבאמת נתנו לו תרופה לא נכונה, והוא הציל את חייו, אדם שקיבל דום לב נותנים לו שוק חשמלי, לאדם בריא זה מזיק, אם הלב לא עובד צריך מכה שהלב יעבוד.

רש"י והרמב"ם לא היו צריכים את הזוהר, קשה להגיד את זה, אם היה לדורות הראשונים את כל הקבלה שיש לדורות האחרונים, זה היה הורג אותם, הרמב"ם היה כל כך בריא, כל כך ברור, עם הקדושה שלו והחכמה שלו, לא היה צריך את זה, רק אנחנו בסוף הגלות כביכול במצב שיש "דום לב" וצריך שוק חשמלי להחזיר אותנו לחיים, אבל בכל הדורות לא השתמשו בזה.

מעלת רש"י בהעברת הקבלה על פני התנאים האחרים

צריך לדעת, שרש"י לא היה גדול התנאים בקבלה, הוא היה תלמיד של רבי עקיבא וכתוב בספרי קבלה, שרבי עקיבא היה גדול ממנו הרבה בקבלה, אלא שרש"י היה את המעלה והכשרון המיוחד להחביא את הדברים, סודות התורה הם דברים שכביכול כיסה והסתיר עתיק יומין, רש"י כביכול מצא את הכשרון המיוחד לתרגם הדברים באופן מופלא ואחז את החבל בשני הראשים, שמצד אחד פה כתוב כל סודות התורה, ומצד שני זה כל כך בהסתר, בחכמה מיוחדת כל כך שכביכול כל אחד יכול ללמוד את זה, ולמעשה התורה בעצמה היא גם כן כך, נקח לדוגמה את פרשת בראשית, מצד אחד זה 'מעשה בראשית' שעל זה נאמר שאי אפשר ללמוד אלא אם היה חכם ומבין מדעתו, ומצד אחד כל ילד לומד פרשת בראשית. וכך מביאים חז"ל, ששאלו את אונקלוס מה מצאת להדבק באומה זו? והוא אמר - יש להם תורה כזו שילד יודע מה הקב"ה ברא ביום הראשון וביום השני.

ולכאורה כאן יש שאלה גדולה, אנחנו נמצאים בסוף כל הדורות, ואיזה מגע יש לנו עם סודות התורה של התנאים, הפשט בזה הוא, שיש כאן גשר שמקשר בין הדברים העמוקים האלו אלינו שגם אנחנו נוכל להבין, וזה בהשגחה משמים על ידי רש"י, היה לו כח מיוחד לקחת את האש הגדולה הזו והעביר אותה עד סוף הדורות, הוא לקח את הסודות הגדולים, את כל האש, והכניס אותה אל הזוהר, מצד אחד הסודות הגדולים ומצד שני כל אחד יכול ללמוד את זה ולקבל איזה שהוא השגה, וכמו שביארנו, שמצד אחד גם אחרי שרש"י כתב זה נשאר בעצם בעל פה ומכוסה בתכלית הכיסוי.

עבודת הדוד האחרון לחזור לראשונות

וכאן צריך להבין מהו הענין ש"בהאי יפקון ביה מן גלותא", מה הפירוש, נראה, שהמשמעות בשבילנו היא כך; היה בית המקדש, והיו אז התנאים, ובאמצע תקופת התנאים בזמן רבי יוחנן בן זכאי חרב בית שני ומאז ירדנו וירדנו. איך אנחנו יכולים לצאת מהגלות? הרי כל הזמן יורדים עוד, וכי כשמגיעים לעומק האדמה אפשר לצאת מהגלות? אני אומר לכם דבר עדין מאוד; צריך לחזור בחזרה, לא בכמות ואפילו לא באיכות, אלא ב"חלות חפצא" לחזור לאיך שהיה פעם, עם הצורה של איך

שאפשר ללמוד מתוך הכתב, וכאן שאין מציאות ללמוד מתוך הכתב, על זה לא נאמר האיסור לכתוב ספרים כאלה, רק כתבו את הדברים בשביל מי שיש לו קבלה בעל פה שיהיה לו תוספת והרחבה מהכתב, אבל אי אפשר בלי הקבלה שבעל פה, ולעניות דעתי זהו הטעם שאין בזה איסור לכתוב.

ובזה נתחיל קצת להבין מהו הענין שרש"י כתב את ספר הזוהר, בסוף השיחה נלמד מזה "הלכה למעשה". לא באתי סתם להגיד דרשות, ללמד קבלה או לספר סיפורים...

לפני הכל נסביר מה בעצם היה החידוש הגדול של רש"י שכתב את הזוהר, וזה שייך למה שהסברנו, בדרך כלל דברי תורה הם או בכתב או בעל פה, רש"י עשה דבר מיוחד, הוא אחז את החבל בשני הראשים, הוא מצא אופן שזה יהיה כתוב ולא כתוב, זה כתוב ונשאר בעל פה.

כעת נסביר את הדברים יותר בעומק. כתוב בזוהר (במדבר דף קכ"ו ע"א) שב"האי ספר הזוהר, יפקון ביה מן גלותא", על ידי ספר הזוהר נצא מהגלות, זאת אומרת שזה נכתב בשבילנו, בשביל הדורות האחרונים, שנלמד בזה, ועל ידי זה נצא מהגלות.

"אימתי קאתי מר לכשיפוצו מעינותיך חוצה"

למרות שלא באתי לספר סיפורים, אני חייב לספר סיפור... שמעתי מבן דודי הגר"ר זליג וינברג, ששמע מר' משה שמואל שפירא, ראש ישיבת באר יעקב, שבדידיה הוה עובדא עם מרן הגרי"ז, יש קבלה לחסידים, שהבעש"ט פגש את משיח ואמר לו אימתי קאתי מר, וענה לו כשיפוצו מעינותיך חוצה, שילמדו את תורת הבעש"ט, ובאו חסידי חב"ד להגרמ"ש שפירא, ואמרו לו, אם כן אתה צריך לפעול שילמדו 'תניא' בישיבה שלא לעכב את הגאולה, אמר להם רבי משה שמואל, אני לא יכול לעשות בישיבה שינויים על דעתי רק על דעת גדולי הדור, תלכו לגדולי הדור, הרב פראנק והרב מברסק.

הלכו לרב פראנק והוא אמר להם זה כבר אלטע' מחלוקת... מה אתם רוצים? ושלא אותם... הלכו להגרי"ז (ואיך אנחנו יודעים מה הגרי"ז אמר להם? כי הגרי"ז עצמו סיפר לרבי משה שמואל מה שענה), וכאן צריך להדגיש, הגרי"ז הוא מורינו ורבינו, והסיפור הזה הוא תורה! וכך היה, הם נכנסו אל הגרי"ז ואמרו לו את הקבלה שיש בידם, וטענו שממילא צריך שבישיבות ילמדו 'תניא', לקיים ש'פוצו מעינותך חוצה', ולקרב את ביאת משיח, אמר להם הגרי"ז, מה פתאום תניא, הרי לפי הסיפור לא 'הבעל התניא' פגש את משיח, אלא הבעש"ט, ולו היו הרי כמה וכמה תלמידים, ויש להם הרבה ספרים, ולמה אם כן שלא ילמדו 'תולדות יעקב יוסף' (א.ה. - מרבי יעקב יוסף כ"ץ מפולנאה שהיה מגדולי תלמידי הבעש"ט) או ספרים אחרים, ואם כן אין טענה לחייב לימוד 'תניא' דוקא... ולגופו של דבר אמר להם הגרי"ז, אם אכן יש מסורת כזו - הפשט בה הוא כך, הבעש"ט היה אחד מגדולי מלמדי חכמת הקבלה בדורו, והכוונה לחכמת הקבלה, וזה וודאי נכון שצריך ללמוד קבלה אבל זה מתי שראויים ויכולים!.... (זה חלק מהסיפור, היה לזה המשך ואין זה מענייננו). על כל פנים, יש כאן וורט נפלא של הגרי"ז. דבר נפלא ממש.

ספר הזוהר - עבוד הדורות האחרונים

והנה מבואר בזוהר ש"בהאי יפקון ביה מן גלותא" על ידי לימוד הזוהר נצא מהגלות, יש כאן יחס מיוחד שהזוהר הוא לסוף הדורות, כידוע ספר הזוהר היה נסתר ונחבא באדמה כאלף שנה ולא נתגלה עד זמן הרשב"א, והרמב"ן שהיה מגדולי הקבלה וקיבל מהראב"ד ומר' יצחק סגי נהור שקבלו מאליהו הנביא, לא היה להם ספר הזוהר, ועוד לפני לא ידעו מזה, לאביי ורבא, לאמוראים לא היה להם, וקודם לכן גם לא ידוע בדיוק, ואחר שנתגלה היה כמו מגילת סתרים, עד שבא ר' יצחק

אני לא יודע אם שמים לב לזה, איך שאנחנו מונחים בכל מה שקורה בעולם, פגשתי ראש ישיבה אחד ואמר לי מה הפשט במה שקורה היום, הטובים - טובים מאוד, והבינונים רעים מאוד? אמרתי לו, תדע לך, כמות האינפורמציה והידיעות על מה שקורה בעולם שיש לכל בחור ישיבה פשוט, הם עצומות, איך יכול להכנס ולהדחק בראש אפי' פרק חומש, או א' בלאט (עמוד) גמרא, אם בכל פעם שיוצא החוצה משוחח כמה דקות, מקבל כל כך הרבה ידיעות מה קורה בעולם, מה יהיה בשנת אלפיים, ומה נעשה במחשבים ובמכונות. מי שיבדוק כמה עיתונים יש היום, הכוונה לעיתונות הנקייה מע"ז גילוי עריות ושפיכות דמים, את כמות האינפורמציה... היצר הרע מצא עצה פשוטה להצליח - עיתונים! ואנחנו פשוט חיים את העולם.

זה המסר הגדול שיש כאן; אומרים לנו, יבוא יום שאנחנו נצטרך לזכור את הטעם של פעם פעם, אי אפשר לצאת מהגלות עם המצב של היום, פשוט אי אפשר, לא נדבר על פרטים שהמלמדים והמחנכים בוכים צועקים, אני מדבר על הורט, על עצם הענין.

מגיע ל"ג בעומר, זה יום מיוחד, אף אחד לא לימד אותנו על זה, ולא חז"ל שתקנו את זה, רק עם ישראל מצידנו, אנחנו החלטנו את זה, מי היה רשב"י ע"ה? הוא המקשר את הטעם המקורי והיפה של אז לימינו, עם ישראל "קפצו" על זה, והם עשו את זה ליום שמחה. עם ישראל נוהגים לעשות מדורות, מה זה מדורות? זה מרמז על אור התורה, וכמו שכתוב באדרא שביום פטירת רשב"י היה אור כזה שלא יכלו להרים את הראש מרוב האש מעוצמת האש מהיפוי של ד"ת, נר מצוה ותורה אור, האור הוא החומר היחידי שאי אפשר לערב אותו, הוא יכול להיות יותר חזק או יותר חלש אבל הוא נקי, בכל הדורות התורה היתה נקייה, עד לפני מאה חמישים שנה אלו שלמדו תורה היו סגורים בחיים שלהם ולא היה להם שום דבר חוץ מתורה.

הטעות העצומה של הדור האחרון

אומרים בוידוי "אבל אנחנו ואבותינו חטאנו", שואל ר' ירוחם, מה פתאום מדברים על האבות? ומסביר - שבכל דבר צריך לבדוק את השורש הייטב, אכן, הדור מתעלה בתורה כל כך יפה, אבל מה היתה הטעות של העולם החדש שאחרי השואה? לא נדבר על ארץ ישראל נדבר על חו"ל, לדוגמא בליקווד יש ישיבה עם אלפיים בחורים מצוינים, יש עוד הרבה ישיבות, עולם שלם של תורה, בכל מקום לומדים תורה, אך לפי דעתי היתה טעות גדולה מאוד. לדוגמא, אני גדלתי בבית של תורה ממש, אבא שלי לקח אותי עם טלית הכניס אותי לחיידר, אבל - דיברנו אנגלית. שאלתי את השווער שלי ר' מרדכי מן זצוק"ל, אבא - גדלת בפולניה, ידעת פולנית? הוא הסתכל עלי ואמר לי, מה אני גוי? איך אני אדע פולנית, איזה קשר יש לי עם פולנית? לא ידעו פולנית! אבל באמריקה נהיה עולם חדש, כולם מדברים אנגלית, ובצרפת צרפתית, וכאן בארץ ישראל בכלל אף אחד לא יודע מה מדברים, ערבוב גדול ואף אחד לא יודע איזה שפה זו... אנחנו אלפיים שנה בגלות ולא התרחקנו מהגויים!

בלעם ראה את זה ואמר: "הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב" (במדבר כ"ג ט), אתם יודעים מה הרב מבריסק אמר?! הוא היה חותך כמו סכין, שנבנתה המדינה כל אחד היה לו מה לומר, הוא אמר מילה אחת: "עד עכשיו היו שבעים אומות, עכשיו יש שבעים ואחד אומות!" זה המילה שלו על המדינה: אומה! כל המציאות של היהודי שאין לו קשר עם הגוי, עם העולם, אנחנו לא חיים בעולם הזה, אנחנו חיים בשמים עם ה' יתברך!

בבית המקדש היה קודש הקדשים היה שם ארון איה איה היה הארון, חז"ל אומרים דבר זה מסורת בידינו מאבותינו מקום ארון אינו מן המידה, הוא לא היה בעולם הזה, תבדוק מכל

שהיה פעם, וזהו הפירוש "בהאי יפקון ביה מן גלותא", החידוש העצום של רשב"י שהוא כתב אז בזמנו ספר נורא כזה שבסוף הגלות ישתמשו בו, וזה יקשר את הדורות האחרונים לפעם. **מה** הכוונה? בא ניקח את רשב"י עצמו, איפה הוא חיבר את ספר הזהרה? בתוך המערה, מה הביטוי של המערה, אם נסתכל על ההיסטוריה של עם ישראל, איך היה נראה פעם, מה המקצוע היהודי המקורי הראשון? המקצוע הראשון של אבות אבותינו היה רועי צאן! כמו שכתוב בתורה "אנשי מקנה היו עבדיך" (בראשית מ"ו ל"ד). מה הביטוי של רועי צאן? אדם צריך פרנסה הוא לא הולך לפתוח עסק, הוא יוצא למדבר "אחר המדבר", ויש לו קצת שעפסלך ומקל.. והראש שלו בשמים! זה מקצוע יהודי!

הקב"ה עיצב את עם ישראל ארבעים שנה במדבר והאכיל אותם מן מהשמים, ומים מהבאר, ונתן להם סודות התורה, והביא אותם לארץ ישראל, והוא הזהיר אותנו עשרות פעמים בתורה, תזהרו שאם תשאירו מהגויים אתכם הם יהיו לצינים בעיניכם, רק לראות אותם זה כמו קוצים בעינים, ויש לאו בתורה שלא ישב עכו"ם בארצנו, הרמב"ם אומר אם יד ישראל תקיפה ויושב גוי בפינה שלו - זה לא דאורייתא! אבל לא עמדנו בזה.

רשב"י ישב בתוך המערה שנים רבות ולא הוציא משם את האף שלו כדי שהרומאים לא יהרגו אותו, ואשתו לא ידעה ממנו, והוא היה מכוסה באדמה, ואכל חרובים, וכך הוא חיבר את הספר, וזה חלק מהמסר של הספר, שיבוא יום וכך יצטרכו לחיות בתוך המערה, אני אומר לכם, תרשמו ותגידו בעוד עשרים שנה מה שאומר לכם עכשיו (ובעזרת ה' ודאי יבוא משיח עד אז) אני שמשון פינקוס אומר לכם (ולא ברוח הקודש) - המחשב, התקשורת והסרטים, כל הכלים האלו יביאו למצב שנצטרך להשאר סגורים בבית ולהתחבא כמו במערה. הרחוב כל כך יסגור עלינו עד שלא תהיה ברירה ונצטרך להכנס למערה. מערה לא חייבת להיות בתוך האדמה, היא יכולה להיות בתוך הבית היהודי, ולא חייבים לאכול חרובים אפשר חלה לבנה עם חמאה, לא זה הנושא; מדובר כאן על הרעיון. איך היה נראה יהודי, ואיך צריך להראות יהודי כמו פעם, ואיך צריך להראות יהודי בסוף הדורות, רק ככה נוכל לשרוד!

רשב"י כתב ספר בשבילנו לסוף הדורות, ואומר לנו, אם אתה רוצה לחיות כמו שומר תורה ומצוות, במציאות, לא תוכל לחיות בשום אופן אלא עם האש של פעם! צריך להבעיר אותה עוד פעם.

צריך לדעת את היחס של הדברים לפי פנימיות התורה שזה מעמיד את הדברים כמות שהם, מה זה רגע של ביטול תורה, מה זה לשון הרע, ומה זה מצה, רק פנימיות התורה מגלה לנו באמת מה פירוש הדברים ומה המשמעות שלהם, פנימיות התורה מביאה לנו אש של תורה, האש הגדולה, הנפש החיים שמעמיד את הצורה של תורה מביא עוד זוהר ועוד זוהר. פנימיות התורה גילתה לנו מה המשמעות של ראייה אסורה, ושמשבה רעה זה יותר גרוע מטיטוס שהכניס פרוצה לקדשי הקדשים, והלב הוא קודש הקדשים, כמו שמביא בנפש החיים, כל המקורות שלו זה פנימיות התורה, זה אש התורה של פעם. **עברנו** אלפיים שנה בכמות, ומיליארי שנים באיכות. יבוא יום, והעולם הזה כפי שרואים אותו לא יהיה אפשר לחיות בו, לא מדובר פה על חטאים ועונות, אלא על צורת החיים. וזה המסר המיוחד שרשב"י בא למד אותנו בסוף הדורות, שזה היום, אני לא צריך הרבה לספר לכם על זה, הדברים ידועים, וזה עניינא דיומא יותר מכל ענין בעולם, ההתקדמות של התקשורת שכל העולם נמצא בכף היד, ובקלות אתה תופס את כל העולם כולו.

כדי שיהיה כסף בכיס, ויהיה שפע, זה דבר טוב מאוד, אבל כל זה אחרי שיש מציאות, לא קודם, לברוא עולם בשביל שיהיו בו אנשים שיהיה להם דרך ארץ זה מעלות יחסיות, וזה גם כן אחרי שכבר יש עולם.

ההבדל בין עם ישראל לעולם, כל המעלות של אומות העולם הם יחסיות, פיתחו את המכונות וטילים, זה אחרי שיש בני אדם צריך שיהיה מכונות, אם אין עולם לא צריך מכונות, אצל עם ישראל יש מעלות עצומות כל כך שבשבילן צריך לברוא את העולם.

אפשר להגיד הרבה דוגמאות, אגיד לכם דוגמא אחת שאמרתני בפני אנשים כמעט חילונים באמריקה. סיפרתי להם סיפור: ר' משה פיינשטיין היה בישיבת תפארת ירושלים, אחרי התפילה נכנס לרכב ומישהו ליווה אותו והכניס אותו למכונת, אחרי שנפרד ממנו, ר' משה מרמז לנהג שיחכה רגע עד שאותו מלווה נכנס חזרה לישיבה, ואז אומר ר' משה לנהג תפתח את הדלת, נתפס לו היד בדלת, אתם יודעים איזה כאבים איומים מדובר, הנהג היה מופתע ושאל את ר' משה למה לא צעקת? אמר לו ר' משה לא רציתי לבייש אותו!

נגדיך את הסיפור, מה היה פה, אדם שהולך לקראת ניתוח וכדומה הוא יודע שעוד מעט יהיה ייסורים והוא מתכוון, כאן זה היה ספונטאני! הפשט הוא, שבתוך ההכרה בתת המודע של ר' משה ההתחשבות שלו עם הזולת היה עצומה כל כך, עד שבאופן ספונטאני הוא לא צועק כדי שלא לבייש!

היה כדאי לברוא את עולם בשביל אדם כזה! 'עם הנבחר' אין פירושו רק שהקב"ה בחר בנו, אלא שהיה כדאי לברוא את העולם בשבילנו, זהו העם הנבחר, דיברתי שם על חינוך, אמרתי להם צריך לדעת לאיפה רוצים להגיע, מה זה יהודי? עם הנבחר! לזה אנחנו רוצים להגיע.

שמעתי פעם שעשו סקר בין הורים לא יהודיים, הרי אצלם מצוי שעושים הפלות, אבל אחרי שילד נולד הופכים את העולם בשביל להציל אותו. שאלו אותם, אם הייתם יכול להתחיל הכל מהתחלה, האם הייתם רוצים את אותו? שבעים וחמש אחוז ענו שלא היו מביאים אותו לעולם... ! אבל אחרי שנולד כבר אוהבים אותו ולא רוצים שיאבד, אך לכתחילה מה אני צריך אותו... זה לא 'נבחר'.

'נבחר' פירושו ילד כזה שאמא שלו שכבה תשעה חדשים במיטה ואחר כך עשו ניתוח עד שיצא והוא מספר שמונה עשרה, זה 'נבחר'! שהיו רוצים ללדת ילד כזה! מה זה 'עם הנבחר'? חז"ל אומרים "בראשית - בשביל ישראל שנקראו ראשית". 'בשביל ישראל', לא הכוונה - טוב, יש עולם, אז מה נמסור אותו לכושים? צריך שעם ישראל יקבלו אותו..., לא! העולם נברא בשביל ישראל זה התכלית שלו!

כפיוט 'בר יוחאי' נאמר: "נעשה אדם נאמר בעבורך", העומק הזה לא בשבילנו, הפירוש המילולי הוא, אחרי שיש אדם, בדיעבד, כבר יש, אבל בשביל מה להכנס לזה לכתחילה? בשביל יהודי כמו רשב"י היה שווה לכתחילה לעשות אדם! זהו נבחר!

רשב"י שכתב את הספר שלו רוצה שגם לנו יהיה קשר למעלה הזו!

לחיות "לכתחילה"

אנחנו חיים את העולם כבדיעבד, זה מה שיש, אני פה, מה נעשה... אין ברירה צריך ללמוד ולהתפלל, אני פה ויש עולם גדול, זה לא יהודי! - יהודי הוא לעצב חיים של לכתחילה, העולם נברא בשביל ישראל שנקראו ראשית, הקב"ה הראה לנו איך לעצב צורת יהודי לכתחילה, עם ישראל היו במדבר אכלו מן, היו בתוך ענני כבוד חיו רק את הקב"ה. אנחנו לא חיים

צד עשר אמות, איפה הארון נכנס? הוא לא היה בעולמינו! זה הפירוש ללמוד תורה, אם הארון היה תופס מקום בקודש קדשים זה לא היה מספיק! הארון היה חייב להיות מחוץ לעולם! **אנחנו** מדברים כאן על דורות שעברו, מרן הרב מבריסק היה אחרון, היה לנו רעק"א ש"ך רמב"ן רמב"ם, תנאים אמוראים, אבל זה דורות קודמים מאות שנים, אבל הגר"י היה בדור האחרון לפני שנים לא רבות, והוא העיד על עצמו שלא הסיח דעת מהתורה, בכל מצב, גם שהיה מדבר עם אנשים היה חושב בלימוד. ככה היו תלמידי חכמים מהדורות הקודמים, אנחנו בדור חדש, לומדים יפה אבל - בתוך העולם!

רשב"י הסתתר בתוך המערה, והמסר שלו אלינו הוא שאם אנחנו לא נתחבר לסוג תורה של פעם, לאש וההתלהבות של פעם, לא נוכל לצאת מהגלות! ואני אומר: לעולם לא היה דור קשה בדבר הזה כל כך כמו הדור שלנו, התקשורת והכלים האלה סוגרים עלינו כל כך עד שצריך ללכת בגוזמא.

ירידת הדורות

אני לא אגיד לכם עצות, אבל אני יכול לומר דבר אחד פרקטי באופן מעשי. שמעתי ממי שמעמר' מיכאל דוב וייסמנדל זצ"ל [שהיה אדם גדול וקדוש], שהוא אמר 'מה שפעם היה לוקח בהיסטוריה חמש מאות שנה, היום משתנה תוך חמישים שנה', הוא התכוין לתקופה שלפני השואה ולתקופה שאחרי השואה. שומעים על מושגים שהיו לפני השואה וזה מבהיל, ובין אז להיות זה הבדל של אלפי שנים. הוא אמר חמש מאות, היום זה הרבה הרבה יותר, וזה ממשיך.

רואים היום שיש שינויים עצומים בעולם, עשרים שנה מאז שהתחיל תנועת התשובה יש שינוי בעם ישראל, "בעל הבית דוחק", העולם רץ! אומר לכם דבר פרקטי שנוגע לכל אחד: תדעו לכם, בינינו לילדינו יש הבדל של ארבע מאות - חמש מאות שנה! אין לנו שום דרך לעקוב אחריהם, מי שחושב שישלוט עליהם הוא טועה. אתה יודע לאיפה הוא ילך? אל תחשוב שאני יסתכל על הילד שלי ואני אדע מה הוא עושה, העולם מתקדם, הילד הזה שקטן ממך בסך הכל בעשרים שנה יגיע למקומות הכי רחוקים שבחלומות הכי רחוקים לא חלמת ולא נפרט....

העולם רץ - אבל: "ובהאי יפקון ביה מן גלותא" - "אני ה' לא שְׁנִיתִי, וְאַתֶּם בְּנֵי יַעֲקֹב לֹא כְּלִיתֶם" (מלאכי ג'ו'), התורה לא השתנתה, עם ישראל לא השתנה, ר' לייב מאלין זצ"ל היה אומר בשם המשגיח ר' ירוחם, שצורת הישיבות לא השתנתה, ואסור שתשתנה. צריך להיות כמו בזמן רבינא ור' אשי, כמו שאי אפשר שינוי בתורה אי אפשר שינוי בישיבת ובצורת הת"ח, זה מסר מיוחד בשבילנו.

צריך לדעת, שהמצב כיום - עס ברענט א' פייער! (בוער כאן אש!), צריך להחזיר את העטרה ליושנה ללמוד איך שרשב"י למד, אין ויתורים, מה שהיה הוא שיהיה, ו"בהאי יפקון ביה מן גלותא" בלי זה אי אפשר, וודאי שזה לא פשוט ויש נסיונות גדולים עד מאוד. אבל כך חייב להיות.

לחיות "עם הנבחר" - "נעשה אדם נאמר בעבורך"

אומר עוד דבר, עם ישראל נקרא 'עם הנבחר', נהרות של דם נשפכו על המשפט הזה, היו קוראים לנו ה'אתה בחרתנוניקע'ס', למה אנחנו עם הנבחר? - מה לעשות הקב"ה בחר בנו! לך תשאל אותו למה בחר בנו... זה גם תשובה חשובה ולא נדבר על זה עכשיו, אבל, אם לפני ששת אלפים שנה אם הקב"ה בא לאחד מאתנו ואומר: יענקלה! מה דעתך כדאי לברוא את העולם או לא...? עכשיו אנחנו צריכים להגיד סיבות למה כדאי לברוא את העולם, אחד יגיד שזה יהיה עולם נפלא,

”ער ושמה בעבודת ה'”

האמיתית, מכחיש אורו ית' בבריאה וכאילו דוחק רגלי השכינה והוא כאילו עובד עבודה זרה, בזה שהוא מוסר עצמו לענינים נבדלים ממציאיותו ית'.

”הרי נתבאר לנו אמיתות דברי המדרש: ”כי המתבטל מן התורה שלא לצורך, הרי הוא כאילו כופר בהקב”ה” ולפי”ז נמצא, שהעוסק בדברי הרשות ומתבטל מן התורה יותר מכפי הדרוש לצורכו ההכרחי, הרי הוא ככופר ח”ו. והלא הדבר נורא ואיום, כי מי הוא אשר יכול להזהר במדה כזו, שלא להתבטל מן התורה, אלא רק בשביל הדברים הנצרכים לו לקיום חייו?”

”אבל באמת צריך לדעת כי ענין ”לצורך” יש בו מדרגות מדרגות, ואין זאת אומרת שאסור לו לאדם לקחת מהעולם הזה רק כדי קיום נפשו, ויותר מזה ”שלא לצורך” נקרא. אלא ענין ”לצורך” מתאים לכל אדם לפי מדרגתו¹ ותכונתו², כי כל מה שנצרך לו לאדם למען יעמוד על מתכונת נפשו, כדי שיהיה במצב של רצון ושמחה, שרק אז ערים כשרונותיו וחיים בו כל כחותיו, כל הנצרך כדי שתהיה לו שלמות ותפארת אדם, בכלל ”לצורך” הוא.

ומובן כי לרוב בני אדם דרוש לזה לקחת מן העולם יותר מכדי הסיפוק (כלומר מעל המינימום ההכרחי), דרוש הוא לתענוגים גשמיים, לטיול, ולחברת בני אדם ולהתענג מנועם הטבע וכדומה. ואחרי שנחוץ לו כל זה, אם יגמר בנפשו לפרש מהנאות אלו הרי זה בכלל ”אל תְּהִי צָדִיק הַרְבֵּה ... לְמַה תְּשׁוּמִים” (קהלת ז' ט”ז). וכבר דברנו כמה פעמים, כי אינו כדאי לאדם לפסוע בפעם אחת על מעלה עליונה, הרחק ממדרגתו הוא, כי זה לא יתכן.

ומלבד יחידי סגולה, שזכו להרגיש במלא המדה בנועם התורה, החיים ומתענגים בה לבד, כמו הגאון מוילנא זכרוננו לברכה, או אף הגאון ר' עקיבא איגר ז”ל, שאמרו הרופאים עליו כי לפי רפיון גופו אינם יודעים מהיכן הוא חי, אם לא כי העונג הרב שיש לו מלמוד התורה מכלכל את גופו ומחייהו, - קדושים כאלו אינם צריכים להנאות גשמיות, כי נפשם מתמלאת מהתענוגים הרוחניים שיש להם לאין שעור מעבודתם בתורה ומצות, והם מכלכלים את כל כחות נפשם, עד שלא נצרך להם לקחת מתענוגי עולם הזה רק מעט מזער.

אבל מי שלא הגיע למדרגה רמה כזו, לו יש צורך אף לתענוגים גשמיים, המעוררים בו את כחותיו וכישרונותיו, המרחיבים דעתו ומשביעים אותו רצון, ואם יחסר את נפשו מהם, יחסרו לו חיים ולא תהיה לו שלמות האדם, כפי שנצרך לעבודת הבורא, החפץ באדם שלם, שהאדם עם כל כחותיו ועניניו יעבד לו, ולכן אם יצמצם עצמו לקחת מן העולם הזה רק כדי מחיתו, חוטא על הנפש יקרא.”

”כללך של דבר: גברי ”לצורך” רבים הם ומשתנים בהתאמה לכל אחד לפי מדרגתו, האנשים העומדים במעלה העליונה במדרגת השלמות, ה”לצורך” שלהם מקיף חוג צר מעניני העולם הזה ועיקר חייהם ועבודתם הוא בענינים רוחניים, בתורה ומצות, שבהם הם מוצאים ספוק לנפשם ומזון לכל כחותיהם.

הגדרות ברורות ביחס של האדם לעניני החולין של העולם הזה מסר בידינו הרמח”ל בספרו דרך ה': (ח”א פ”ד סע' א). ”והעסק של אדם בו ובעולמו אי אפשר שיהיה אלא עסק חומרי וגופני, כיון שכולם חומריים וגופניים, ותכונתו של אדם עצמו והרכבת חלקיו מכריחות לו העסק הזה, כי אי אפשר לו מבלי אכילה ושתייה ושאר כל הענינים הטבעיים.”

ובסעיף ז' אומר הרמח”ל ”אכן מה שהאדם משתמש מן העולם לצרכו, הנה צריך תחילה שיהיה מוגבל בגבול רצונו, יתברך שמו, דהיינו שלא יהיה בו דבר ממה שמנעו ואסרו הק-ל, יתברך שמו, ושלא יהיה אלא הראוי לבריאות הגוף וקיום חיותו על הצד היותר טוב, ולא כפי נטיית החומר ותשוקתו למותרות, ותהיה הכנה בו להיות הגוף מוכן ומזומן שתשתמש ממנו הנשמה לצורך עבודת בוראו, שלא תמצא לה עיכוב בהעדר הכנתו וחולשתו.

וכשיהיה האדם משתמש מן העולם על הדרך הזה, הנה ימצא התשמיש ההוא בעצמו פועל השלמות, ויקנה בו מעלה אמיתית, כמו שיקנה במעשה כל המצוות כולן, כי גם זה מצוה עלינו - לשמור את גופנו בהכנה הגונה לשנוכל לעבוד בו את בוראנו, ונשתמש מהעולם לכוונה זו ולתכלית זו כפי המצטרך לנו. ונמצאנו אנחנו מתעלים במעשה הזה. והעולם עצמו יתעלה בזה, בהיותו עוזר לאדם לשיעבוד את בוראו, יתברך שמו.”

מסקנה חשובה, למעשה, העולה מתוך דברי הרמח”ל היא: אם התור בחנות ארוך. אם יש פקק בכביש, אם מכונת הכביסה נוזלת - דע כי הקב”ה יוצר כרגע את מה שנראה בעינינו כ”סיבוך מעצבן” וכשאתה עמל להשיג כסף - זהו רצונו של השם יתברך! לפיכך אין לבעוס אלא לשמוח ולקבל באהבה את רצון השם יתברך, ולהבין שהעיסוק בעניני העולם הזה מקנה לנו מעלה אמיתית כשם שקונים במצה בפסח ובשופר בראש השנה! וזאת בתנאי שנוכיח בשעת העיסוק בעניני העולם שאנו מקפידים על דיני השולחן ערוך: למשל על איסור ריבית בשעת עיסוק בממון וכדו'. והנאתנו מהעולם היא לשמו יתברך.

מאמר בהיר מאד בביאור ההנהגה המעשית של עובד ה' בשבילי החיים כתב ראש ישיבת טעלו, הרב יוסף יהודה לייב בלוך זצ”ל (בספרו שיעורי דעת ח”ב) ונקרא בשם ”פלס מעגל רגלך”. ראוי לקרוא את המאמר בשלמותו בעיון, כאן יבואו רק קטעים נבחרים.

הרב בלוך העמיד בראש דבריו את התנחומא פר' ראה: ”ללמדך שכל מי שמתבטל מן התורה שלא לצורך כאילו כופר בקב”ה”. ותמה ה”שיעורי דעת” איך יתכן להשוות את המתבטל מתורה לשעה כאילו עובד עבודה זרה, ועוד תמה שהתורה דורשת זאת לא רק מיחידי סגולה אלא מכל אחד מישראל.

וכיאר שם: ”והנה לפי זה יש לנו להבין, כי מי שמתבטל מן התורה שלא לצורך (כגון: לאכילה ולשתייה לטיול ולשיחה), היינו כשהתכלית אינה לשם שמים, הרי הוא מחשיב מציאות אחרת, וכאילו נותן מקום לענינים בלתי תלויים במציאותו ורצונו יתברך, ובזה הרי הוא כאילו כופר באחדותו

2. תכונתו: לפי כוחות נפשו, משפחתו, ומקומו וכל אחד נבדל בזה מרעהו.

1. מדרגתו: כל אדם עולה ויורד בימי חייו. בצעירותו - תוסס, ובזקנותו - מיואש מעניני עולם הזה.

ואלה שלא הגיעו למעלה רמה כזו, הענינים שהם בגדרי "לצורך", מקיפים אצלם חוג יותר גדול מעניני העולם הזה, והעומדים במעלה תחתונה במדרגת השלמות, אצלם החוג עוד יותר גדול וכן הלאה, כי כל אחד לפי מדרגתו יש לו היקף מיוחד בעניני "לצורך" המתאים לפי תכונתו ומדרגתו, ואין מן הראוי והאפשר לאיש לפסוע בפעם אחת למעלה רמה, אלא כל אחד צריך למדוד את מדת קרבותו לנקודת האמת, לדעת מדרגתו ולעמד בה, וכל מעשיו ודרכיו יהיו נמדדים לפי מדת "לצורך" ע"פ מדרגתו הוא, אבל יזהר לבלי הרבות לקחת מעניני עולם הזה יותר מכפי הדרוש לו, כי זהו כבר בכלל "מבטל את התורה שלא לצורך".

"אמנם גם אחרי שבארנו כל אלה לא הוקל לנו, כי עדיין יקשה דרכנו מאד. כי מי הוא אשר יוכל לכוון אל נכון מדרגתו למען דעת מעגל דרכו, ומי הוא זה אשר יוכל לשקול בפלס שכלו כל פעולה, דבר ומחשבה, למען דעת אם זהו לצורך דרכו, או שהוא שלא לצורך כלל, ואולי הוא מנטיית טבעו ויצרו שמטה אותו מדרכי חיים לבקש לו מותרות ותענוגי הגוף, שאינם לצורך עבודת הבורא אף לפי כחותיו הוא, ואז הסכנה גדולה שכבר יצא ממעגלי צדק והוא בכלל "מבטל את התורה שלא לצורך", וכופר ח"ו במלכו של עולם.

ואם נתבונן בזה נראה, כי דרך זו היא עוד יותר קשה מן הראשונה, כי אף אם יש בכח האדם לנזר עצמו מתענוגי העולם ולמסר נפשו אך ורק לעבודת הבורא, ושלא ליהנות מהעולם הזה רק כדי קיום נפשו, אבל ליהנות מהעולם הזה ולהיות זהיר תמיד למוד מדרגתו ולפלס את כל מעשיו שלא לצאת בהן ממעגלו לא לאחור ולא לפנים יותר מכפי ה"צורך", הלא זה מכביד עוד יותר את דרכנו בחיים, וכמעט מן הנמנע הוא להביא כל דבר במשפט, ולהקיף בחשבון צדק כל החשבונות המקושרים עם כל פעולה, דבור ומחשבה, ואם כן ישומם כל אדם ואנחנו לא נדע מה נעשה.

אמנם כשנתעמק בענין יוקל הדבר הרבה, כי הנה יש להבין שמאחרי שאין בכח האדם לדקדק כל כך במעשיו ולחשב חשבונות לאין שיעור על כל דבר וענין, למען ידע להחליט איזה דבר נצרך לו באמת ואיזה דבר לא, ואף מה שאפשר לו לדעת אחרי רב עיון ומחשבה, אם יצטרך על כל פרט ופרט לדקדק ולחשב חשבונות של עולם, הלא לא יוכל

לעשות ולפעול במרץ הדרוש לאיש חי, רק ישומם ולא יהיה במתכונתו בתפארת אדם, אם כן אין החובה עליו לדקדק כל כך במעשיו, כי במדה שקשה לו לשקול ולפלס דרכיו ומעשיו, לפי מדה זו צריך הוא לפעול ולעשות על פי אומד דעתו והרגשו, ואף אם יטעה במשפטו לא יקרא "מבטל את התורה שלא לצורך", אלא כל זה בכלל "לצורך" הוא לו, כי צורך הוא לאדם ללכת בדרך החיים ברוח עז ובצעדי און ולא לפגר במעשיו בבקשת חשבונות רבים, ואם כן כל מה שמרגיש בנפשו, כי דרוש בעדו לפעול ולעשות, למען יחיה חיי עוז ושמחה, הרי זה לצרכו ולצורך התורה, ולפי"ז נמצא כי כל הענינים והמעשים הנכללים במידת ההכרעה שלו הרי הם בכלל מעגלו, ולכן כל מה שאפשר לו לדעת ולהבין שאין זה לצורך דרכו, אסור לו לפסע פסיעה אחת, כי אז יוצא ממעגלו ומתרחק מנקודת האמת, אבל מה שאי אפשר לו לפי כחותיו להביא בחשבון, וכבד ממנו הדבר לשקול במאזני שכלו, זהו כבר בכלל לצורך ובכלל מעגלי צדק לפי מה שהוא אדם.

נסיים בכי טוב: "שִׁמְחָה בְּחֹרֶף בְּיָדוֹתַי וְיִטִּיבָה לִּפְנֵי בְיָמֵי בְּחֹרֶף וְהַלֵּךְ בְּדַרְכֵי לֵבָי וּבְמַרְאֵי עֵינָי וְדַע פִּי עַל כָּל אֲלֵה יְבִיאָה הָאֱלֹקִים בְּמִשְׁפָּט". (קהלת י"א, ט).

ויש לפרש בזה לפי מה שדברנו, כי למדנו כאן דרך החיים של האדם על פי התורה. והיינו: כי האדם צריך להלך בחייו בהתאמה לטבע נפשו וצורך כחותיו ויחי חיי עז ושמחה, ולכן כל זמן שהאדם בימי בחורותיו, שערים בו כל כחות נפשו ומשתוקק הוא לשמחה וטוב לב אינו כדאי להמית את כוחות נפשו ולהזדקן לפני זמנו, רק צריך לכלכל כל כחות נפשו, ולזה כדאי בעדו לקחת גם מן העוה"ז במדה הצריכה לו, למען יהי' במצב של שמחה וטוב לב, ולכן עליו לשמח ולהטיב את לבו בימי הילדות והבחרות כבח עלומים והרעננות הדרושה, כי רק אז יהי' במצב השלמות לפי מדרגתו הוא". עד כאן דברי ה"שעורי דעת".

ועי' שם בהמשך הדברים ובכלל ראוי לעיין היטב בכל המאמר "פלס מעגל רגל".

תלמידים רבים שלמדו את דברי ה"שעורי דעת", לאור דברי רבותינו במאמרים הקודמים, התרגשו לציין שעולמם נבנה מחדש. על היבטים מעשיים לאור דברי מאורי הדורות נעמוד בפעם הבאה בס"ד.

(מעובד ע"פ ועדים)

הגילוי של רשב"י לדורינו המשך מעמוד 5

דיעבד, עם שצריך לבחור אותו, אלא עם של לכתחילה, אנחנו מבינים איך היינו בוחרים לכתחילה, זה הסוגיא של ל"ג בעומר, שדרך החלק הזה של תורה אפשר להגיע לאש הזו, להתלהבות הזו, לנקיות הזו, שנהיה לכתחילה, זה עם הנבחר, זהו נעשה אדם נאמר בעבורך.

בדיעבד, לא זהו המדובר, כל מציאות האדם הוא "נעשה אדם נאמר בעבורך", המציאות הראשונה היא בשביל תורה שנקראת ראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית, אם מתייחסים לכל מיני תופעות כ'בדיעבד', ואומרים ככה זה העולם שאני חי בו, מה לעשות, אם זה ככה זה לא זה! עם הנבחר הוא לא

נדבת הרב **יואב אליעזר רוט** וב"ב שליט"א לרגל היכנס בנם כמור **ינתן** נ"י בעול תורה ומצות. יה"ר שיזכו לרוות ממנו ומכל יוצ"ח רב נחת מתוך בריות גופא ונהורא מעליא. העליה לתורה תתקיים בשב"ק בביהמ"ד ז'כרון אליהו (שחרית 8:15). קידושא רבא לאחר התפילה באולם שע"י ביהמ"ד (גם לנשים)

נדבת הרב **יהודה פורת** וב"ב שליט"א (חתן הרב אברהם לב שליט"א) לרגל השמחה השרויה במעונם בהולדת בנם נ"י בשעט"מ. יה"ר שיזכו להכניסו בבריתו של אאע"ה בעתו ובזמנו ולגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים וירוו רב נחת יהודית מכל יוצ"ח כ"י ויתברכו בכל מילי דמיטב ברו"ג. השלום וכו"ר תתקיים א"יה בליל שב"ק בבית הרווי שיח (במושב תפרח). הברית תתקיים א"יה ביום שני י"ז אייר בביהמ"ד 'קוית' ה' בשעה 13:45

נדבת הרב **יהושע וולמן** וב"ב שליט"א בן הרב **יוסף מרדכי וולמן** שליט"א, נכד הרב **משה אליהו וולמן** שליט"א, לרגל השמחה השרויה במעונם בהולדת בתם **מרים חיה** תחי' בשעט"מ. יה"ר שיזכו לגדלה לתורה לחופה ולמעשים טובים וירוו ההורים והסבים הי"ו רב נחת יהודית מכל יוצ"ח כ"י ויתברכו בכל מילי דמיטב ברו"ג

נדבת הרב **נתן מישור** וב"ב שליט"א לרגל השמחה השרויה במעונם בנישואי **בתם** תחי' עב"ג הבה"ח **מנחם קלופפר** הי"ו בשעט"מ. יה"ר שיהא היווג עולה יפה ויתברכו בכל מילי דמיטב ברו"ג. החתונה תתקיים א"יה ביום שלישי י"ח באייר באולם 'רויאל' (רח' שלמה המלך 31 בני ברק). סעודת השבת שבע ברכות יתקיימו באולם שמחות קוית' ה' (בשב"ק פ' בהר-בחוקות)

לע"ג האברך הרב **ישראל** אגאנקה ז"ל בן **דבורה יעל** תחי' עלה בסערה השמיימה באסון הנורא בהילולא דרשב"י במירון בל"ג בעומר תשפ"א תנצב"ה הונצח ע"י הרב החפץ בעילום שמו וב"ב שליט"א

לע"ג מרת **דיה בת זוהרה** ע"ה נלב"ע ט"ו באייר תנצב"ה ולע"ג א"מ מרת **אסתר בת דיה** ע"ה נלב"ע י"ח באייר תנצב"ה הונצח ע"י בנה הרב **ציון פחימא** שליט"א

מאד שלא למעט משיעור זה. אך מכיון שקשה לכיין מקום בדיוק היכן העצם שם, יש לנהוג עד נגד סוף חור האוזן.

רוחב הפאה

(ח) כל רוחב המקום ההוא, הוא בכלל הפאה (כ"כ השו"ע שם), והיינו שכל השערות הצומחות בשטח הזה שמהאוזן קדימה, אסור לקצוץ אותם. ויש ספרים המיישרים את צדדי הפאות ע"י שקוצצים את השערות שבצדדי הפאות, וזה הוא איסור גמור [ולקצוץ קצת, מותר, וכדלהלן בסמוך]. וכן יש ספרים המיישרים את קצות השערות שבעורף ע"י תער, ואף ששם מותר לגלח בתער אבל צריכים להזהר להפסיק סמוך לגובה האוזן כדי לא להכנס לגבול הפאות.

אורך השערות של הפאה

(ט) הנה מצד הדין מותר לקצר את שערות הפאה, ובלבד שישאיר את אורך השערות לכה"פ כדי לכוף ראשם לעיקרם. [ולא ברור כמה זה בדיוק, אבל מובא בספרים שבאורך כחצי ס"מ (5 מ"מ) ודאי יש כבר שיעור זה].

ומנהג אנשי מעשה ובני התורה הוא לגדל פאות ארוכות להידור מצוה, ותע"ב. אבל יש טועים ומשאירים את השערות שמעל האוזן לגדול ארוך, ולזה הם קוראים "פאות", אבל את השער שעל יד האוזן הם מורידים. וזו היא טעות חמורה, כי גם השערות שעל יד האוזן הם בכלל הפאות. וכבר הזהיר על זה בביאור הלכה (סי' רנ"א ד"ה אפילו).

(כ) והנה מי שיש לו זקן מותר לסדר זקנו כדי שיראה מסודר. אמנם צריך להזהר לא לקצוץ לגמרי השערות שבקצות הזקן כי יתכן מאוד שיעבור על איסור גילוח פאת הזקן. ועצה טובה שבזמן שמסדר את הזקן, יחשוב על חומרת האיסור של גילוח פאות הזקן, ועי"כ ינצל שלא יכשל ח"ו באיסור דאו'.

(כא) וכיום יש ספרים שלמדו איך לגלח על פי ההלכה, בין הזקן ובין פאות הראש, וצריך להקפיד להסתפר רק אצל אנשים כשרים אלו, שיש להם תעודה מרבנים ידועים שעושים ע"פ ההלכה.

(יד) וכן אסור לאיש להוריד הפאות [או להתגלח בתער] ע"י נכרי, ואפילו לגבי ילדים יש להזהר שספר גוי לא יוריד להם את הפאות (ע"פ סימן קפ"א סק"ב). ויותר חמור הוא אם לוקח את הילדים להסתפר אצל ספר יהודי שאינו בקי בהלכות אלו, שמלבד האיסור עצמו, גם מכשיל את הספר, שמחסרון ידיעה הוא חותך את הפאות, ועובר האבא בזה על לאו של לפני עור. על כן צריך להשיג מאוד שהספר לא יקצוץ, לא לאדם עצמו ולא לילדיו את הפאות פחות מהשיעור המינימלי שע"פ ההלכה.

שיעור הפאות

(טו) בשיעור הפאות צריך לדקדק בארבעה דברים: א. מקום תחילת הפאה למעלה, ב. מקום סוף הפאה למטה, ג. רוחב הפאה, ד. אורך השערות המינימלי של הפאה.

מקום הפאה למעלה

(טז) מקום תחילת הפאה למעלה הוא המקום שמעל אמצע גובה האוזן, עד כנגד השער שעל פדחתו.

מקום הפאה למטה

(יז) מקום סוף הפאה למטה דעת השו"ע (יו"ד סימן קפ"א סעיף ט') עד למטה מן האוזן, מקום שהלחי התחתון יוצא ומתפרד שם. י"א שהכוונה עד נגד סוף תנוך האוזן (דהיינו עד כנגד סוף החלק הרך שבתחתית האוזן) כ"כ בשו"ת משנה הלכות (חלק י"ט סי' קכ"ט) ובשו"ת תשובות והנהגות (ח"ה סי' רס"ד). וי"א עד מקום שתנוך האוזן מחוברת ללחי ויש אומרים עד סוף האוזן דהיינו עד הרך שבאוזן ולא הרך בכלל. וכ"כ בשו"ת אמרי יושר (ח"ב קפ"ג). וי"א עד נגד העצם הבולטת באמצע האוזן [מעט למטה מהאמצע], כ"כ הב"ח (סי' קפ"א אות ז') בתארו את אורך פאות הראש, וכן הובא (בספר פאת זקנך להגרא"ח ע"ס, עמ' מ"ח) בשם הגר"נ קרליץ זצ"ל. ולכתחילה טוב לנהוג כהדעה המחמירה (עד סוף התנוך) אבל מעיקר הדין אפשר לנהוג כהדעה האמצעית (עד מקום חיבור התנוך). אבל הנוהגים כדעה השניה יש להם על מה לסמוך, ובלבד שיזהרו

לדעת לחיות כיהודי

- האם מותר להשתמש בכהן בזמן הזה?
- מדוע נהגו בחו"ל לישא כפיים רק ביו"ט?
- עד מתי הכהנים בא"י חייבים להישאר על הדוכן?
- היכן יש להשאיר את הנעליים לפני שהולכים לדוכן? (ר' שלום שברדון ז"ל)
- האם מותר להביט בכהנים בזמן שמברכים בא"ה אמ"ה אקבש"א וכו'?
- האם שליח ציבור יכול לענות אמן על ברכת כהנים?
- מתי צריך להיזהר לא לומר לכהן לעלות לדוכן?
- באיזו מנגינה צריך לברך ברכת כהנים?
- האם בזה"ז מותר להביט בהסתכלות מועטת בידי הכהנים?
- מדוע השליח ציבור צריך להתעכב בסוף ברכת ההודאה?
- מה המקור לקריאת "כהנים"?
- מה הגובה שהכהנים צריכים להגביה את הידים בברכת כהנים?
- הם יש עניין שברכת כהנים תהיה דווקא בלשון הקודש?

מתחילים ללמוד הלכות נשיאת כפים

הצטרף ללימוד דף היומי בהלכה' בשיעורו של מורנו הגר"י טשזנר שליט"א בימים א' - ה' 20:30 - 21:00 בבית הכנסת קוית' ה' (היכל שמואל)

חצי שעה - שמשנה חיים

לתשומת לב הוצאות הדפסת הגליון מרובות. לתרומות, הקדשות והנצחות 0527679598 או בנדרים פלוס: עניינים נחוצים - תורת רבותינו שבדרום (קופה 6142)

שמעו ותחי נפשכם

ניתן להאזין לשיחותיו המאלפות של הגאון רבי יהונתן פרלמן שליט"א בטלפון מספר: 0733-71-84-36

נדבת הרב החפץ בעילום שמו וב"ב שליט"א יה"ר שזכות הפצת תורת רבותינו תעמוד להם וליוצ"ח שיתברכו בכל מילי דמיטב בבני חיי ומזוני, בבריות גופא ונהורא מעליא, וה' יתברך ימלא כל משאלות לבו לטובה. אכ"ר

נדבת הרב אברהם ונשל וב"ב שליט"א לרגל השמחה הרשירה במעונם בנישואי בנם הבח"ח יצחק זאב ה"ו בשעט"מ. יה"ר שיהא הזיווג עולה יפה, ומשמחה זו ישפע שפע שמחות ויתברכו בכל מילי דמיטב בר"ג. בורא עולם בקנין השלם זה הבנין החתונה תתקיים א"ה ביום שלישי (מוצאי ל"ג בעומר) באולמי נאות ירושלים (בני ברק)

בליל שבת קודש בין קבלת שבת למעריב

ישאו דברים הרבנים הגאונים

- קוית' ה' - מורנו מרא דאתרא שליט"א בענין חשיבות הלימוד ובפרט בימי שישי ושבת
- אור אביעזרי - הרב שי ניסים כהלן שליט"א
- אילת השחר - הרב אורי מנחם אומן שליט"א
- זכרון אליהו - הרב אברהם ישעיהו רוט שליט"א
- חניכי הישיבות (שורשים) - הרב אברהם הלר שליט"א
- חניכי ישיבות (פרויקט) - הרב יעקב אברך שליט"א
- ישיבת אופקים - הרב דוד שטרן שליט"א
- שוית' ה' - הרב ישראל קורנבלום שליט"א
- שערי תפילה - הרב מרדכי ליבר הלוי כהן שליט"א רב ביהמ"ד תפארת תורה - הרב שלמה לוי שליט"א רב ביהמ"ד